

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

Wilno, dnia 18 listopada 1931 r.

558

T r e ś ć n u m e r u :

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział.Str.

1. Akcja prasowa Związku Wyzwolenia Wilna.-

I. 1.

-----oooo:0§0:oooo-----

-:o:o:p:-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Akcja prasowa Związku Wyzwolenia Wilna.

Od 6-ciu lat już prowadzi Zw.Wyzw.Wilna zaciekłą propagandę antypolską, zarówno w kraju jak zagranicą. Obecnie chcemy zapoznać czytelników ze skomasowaną i od dłuższego już czasu zmanjerowaną przeciętną treścią organu Zw.Wyzw.Wilna "Musy Vilnius" /Nasze Wilno/. Na treść tę składają się zarówno długie artykuły Vygandasa-Puryckiego, ks.Kemeszysa, prof.Birżyszki i in. jak drobne wzmianki, głosy czytelników, opinie krajowe i zagraniczne i t.p.Każde najdrobniejsze zdarzenie wyzyskiwane jest i wyolbrzymiane celowo przez tę kuźnicę polakożerczej akcji.

Na samym wstępie zapoznamy się z doskonałym brzmieniem rezolucyj VI-go zjazdu Zw.Wyzw.Wilna, jaki się odbył 4-5.X.r.b. w Kownie. "Musy Vilnius" Nr.29 z dn.20.X.1931 r./:

I. Pozdrowienia.

VI-ty zjazd Zw.Wyzw.Wilna pozdrawia:

1/J.E.Prozydenta Republiki
2/ Rząd Litewski, 3/J.E.Arceybiskupa Metropolite, 4/Armję Litewską, 5/Braci Wilnian, 6/Ukraińców i Białorusinów, 7/Litwinów amerykańskich, 8/Litwinów-robotników we Francji, 9/Zw.Szaulisów, 10/Twórców-Litwy - ochotników.-

II. Rezolucje.

W sprawie rozszerzenia działalności Zw.Wyzw.Wilna.

VI-ty zjazd delegatów Zw.Wyzw.Wilna, odbyty dn.4-5-go października 1931 r., wysłuchawszy komunikatu byłego Kom.Centr.Związku w sprawie dalszej działalności, - uznaje, że Wilno zostanie rychlej odzyskane, o ile naród litewski zostanie uświadomiony i oprze się na podstawach jedności, patriotyzmu, cnoty, pracowitości i oszczędności. Zjazd poleca nowemu komitetowi centralnemu rozszerzyć działalność Zw.Wyzw.Wilna w ten sposób, by wymienione cnoty były społeczeństwu konsekwentnie zaszczepiane.

W tym celu Zjazd postanowił:

1/ Zwrócić uwagę nauczycieli na to, by w drodze odpowiedniego prowadzenia wykładów, wyjaśniali oni młodzieży znaczenie Wilna, zaszczepili jej uniżowanie stolicy, oraz wykuszycieli sposoby odzyskania Wilna i sprawdzali informacje, dotyczące sprawy wileńskiej;

2/ wciągnąć w sferę pracy wileńskiej jak najszersze masy społeczeństwa, by oprócz obecnej pracy dla Wilna podjęli oni jak najszerszą pracę kulturalną przy pomocy specjalnie zorganizowanych w tym celu chórów, kursów, uroczystości wileńskich, sportowych i wogóle pracy propagandowej.

W sprawie zamordowania policjanta Kybartas'a.

VI-ty zjazd Zw.Wyzw.Wilna, dowiedziawszy się o zamordowaniu w dn. 4.X.31 r. lit.policjanta granicznego Kybartas'a i przypominawszy wszystkie barbarzyństwa, jakich Polacy już oddawna dopuszczają się w okupowanej Litwie, - wyraża stanowczy protest przeciwko takiemu postępowaniu Polaków i prosi rząd o należyte reagowanie na każdy taki postępek.

Rodzinie i kolegom zamordowanego zjazd wyraża serdeczne kondolencje.

W sprawie działalności Centr.Komitetu Zw. Wyzw. Wilna.

VI-ty zjazd Zw.Wyzw.Wilna po zaznajomieniu się ze sprawozdaniami Centr.Komitetu i Komisji Rewizyjnej uznaje ich działalność za dobrą i wyraża podziękę za prace, zmierzające ku wyzwoleniu Wilna.

III. Uchwały.

1/ Zjazd uchwalił zwrócić się do rządu z prośbą dalszego przytrzymywania się stanowczej linii i nieczynienia żadnych ustępstw w walce o Wilno.

2/ Energicznie reagować przeciwko przejawiającej się niekiedy ustępliwości w dziedzinie wileńskiej akcji wyzwoleniowej oraz pielęgnować aktywną gotowość narodu.

3/ Rozwinać propagandę w językach nielitewskich, przedewszystkiem ukraińskim, białoruskim, łotewskim, esperanto i we wszystkich tych językach, którymi posługują się w praktyce Litwini, będący na wychodźstwie.

4/ VI-ty zjazd Zw.Wyzw.Wilna, rozważywszy projekt utworzenia "Żelaznego Funduszu Wileńskiego", przyjął przedłożone przez Centr.Kom. Wykonawczy podstawowe punkty statutu i postanowił obrać Komitet Organizacyjny Funduszu, składający się z trzech osób, którym pozostawiono prawo kooptowania większej ilości członków.

Komitetowi powierzano wykonanie wszystkich prac przygotowawczych w ten sposób, by z początkiem 1932 r. wszyscy obywatele Litwy oraz wszyscy wychodźcy-Litwini mogli przyjąć na siebie opłaty i normalnie je wpłacać do Funduszu.

Komitet Funduszu winien pracować w jak najbliższym kontakcie z Centr.Komitetem Wykon.Związku Wyzw.Wilna.

5/ Prosić rząd o przedsięwzięcie jak najbardziej stanowczych środków przeciwko urzędnikom polskiej organizacji, a zwłaszcza tym, którzy dzieci swe kształcą w szkołach polskich.

6/ Poczynić konkretne kroki ku zbliżeniu z Łotwą, propagując nauczanie jęz.łotewskiego w szkołach litewskich i litewskiego w łotewskich.

7/ Dożądaniem jest, by każdy oddział zaprenumerował choć jedno litewskie pismo wileńskie.

Co się tyczy organu związku "Musy Vilnius", zjazd, konstatując, iż kierunek i dekadowy sposób wydawania pisma jest dobry, postanawia:

1/prosić o zwracanie większej uwagi na jakość treści,

2/ dążyć do tego, by wszyscy członkowie związku popierali i czytali "Musy Vilnius".

3/ zwracać większą uwagę na rozpowszechnienie "M.V." na wsi. W tym celu należy "M.V." spopularyzować i

4/ więcej podawać materiałów z życia poszczególnych oddziałów związku.

Z kolei podajemy kilka głosów czytelników "Musy Vilnius"

podających ostrej nieraz krytykę "zbyt słabą" propagandę idei "wyzwolenia" Wilna:

I. Sprawa wileńska traktowana jest nieszczerze i powierzchownie.

Propaganda wileńska prowadzona jest: 1/w prasie codziennej i w "Musy Vilnius"; 2/ przez radio /chwilki wojskowe i strzelecka oraz tygodnik radiowy - "Musy Vilnius". 3/przy pomocy żywego słowa w czasie różnych zebrań i uroczystości.

Ponieważ jednak kwestja wileńska jest kwestją niepodległości Litwy, przeto propaganda wileńska winna być rozszerzana i uaktywniona.

Jednakże świadomość, iż kwestja wileńska jest kwestją niepodległości Litwy jeszcze nie dotarła do umysłów społeczeństwa i dlatego akcja wileńska nie stoi na wysokości zadania.

Dlaczego jednak tak się stało?

Przedewszystkiem dlatego, że większość społeczeństwa nie

zdaje sobie sprawy z tego, iż Litwa nie odzyskała jeszcze w całej pełni swej niepodległości.

Niepomierny rozwój Kowna, gdzie wznosi się pałace i pomniki, świadczy, iż władze i przywódcy nie wierzą w wyzwolenie Wilna. Społeczeństwo nie widzi u swych przywódców żadnego zainteresowania się tą kwestją.

Ponieważ jednak wszędzie się czyta, iż "Wilno jest jedynym zbawieniem Litwy", przeto pozostaje stwierdzić, iż pisze się to i mówi bez przekonania - powierzchownie.-

Przeglądając roczniki "Musy Vilnius" oraz wczytując się w drukowane tam wiersze o Wilnie Piotra Vajdziunas'a, R.Ziedras'a i in. stwierdzić trzeba, iż brak w nich zapażu i szczerej tęsknoty za utraconym Wilnem i swobodą.

Poezja litewska nie odtwarza łez tysięcy braci-Litwinów.. Dowodzi to, że obecny propaganda wileńska zawiera zbyt mało uczucia i dowodów i że jest tylko powierzchowną.

II. Litwa nie posiada opartej na dokumentach historii Wilna.

Gdy się zapyta przeciętnego inteligenta, a nawet człowieka posiadającego za sobą wyższe studia, w jaki sposób może się dowiedzieć, że Wilno należy do Litwy, - zazwyczaj się słyszy odpowiedź: "udowodnienie litewskości Wilna jest b. łatwe, bo wszak Wilno zostało wybudowane przez książąt litewskich i było ich stolicą".

Gdy się jednak przytoczy taki argument, jak np., że Ks. Witold, umierając oddał Wilno Jagiellom, a więc i Polsce oraz, że cały szereg unij, z unją 1569 r. na czele, wyraźnie stwierdza przynależność Wilna do Polski, wówczas inteligent litewski zazwyczaj nic nie umie odpowiedzieć.

Czując całą prawdę po swej stronie, Litwini nie odważyli się wysunąć tego pytania, na które należy dać odpowiedź, gdyż brak odpowiedzi wzbudza wątpliwości.

A więc niezbędnym jest opracowanie specjalnej historii Wilna, opartej na dokumentach.

III. Idei wyzwolenia Wilna należy nie popularyzować,

lecz spopularyzować.

Obecne wysiłki, zacierające ku spopularyzowaniu idei wyzwolenia Wilna wydają się być daremne, gdyż kwestja wileńska stała się czemś w rodzaju węzła gordyjskiego.

Ponieważ węzła tego nie potrafią Litwini rozwiązać, przeto muszą go przeciąć.

Kwestja wileńska winna być za jednym zamachem raz nareszcie rozpowszechniona w całym kraju, by wszyscy się nią interesowali, o niej mówili i szyskowali się...

Lecz cóż Litwa robi dla spopularyzowania kwestji wileńskiej?

Jeden raz w tygodniu mają Litwini tygodnik radiowy, "Musy Vilnius" oraz około 10-ciu tysięcy prenumeratorów organu Zw. Wyzw. Wilna "Musy Vilnius".

To zanadto.

Należy uczynić tak, by czytali wszyscy. Trzeba, by wszystkie pisma codzienne wprowadziły stały "dział wileński".

Materjały do tego działu opracowywałaby specjalna komisja, więc mogłyby one być we wszystkich pismach jedne i te same.

Może ktoś powie, że kwestja wileńska jest nieaktualna?

Obowiązek uaktualnienia tej kwestji spoczywa na redaktorach pism.

Gdyby wspomniany "dział wileński" został wprowadzony we wszystkich pismach i gdyby przemówił on do ludu litewskiego w ciepłych, serdecznych słowach - idea wileńska stałaby się popularną na terenie całej Litwy.

Odczuwa się również znaczny brak książek poświęconych kwestji wileńskiej.

Czuje się potrzebę wydania książki tak bliskiej każdemu Litwinowi, jak bliskim jest katolikowi katolicyzm.

IV. Najlepsze siły literackie na usługi sprawy wileńskiej.

Hasło to musi być w życiu zastosowane, gdyż obecnie na się wrażeń, że kwestja wileńską interesują się wyłącznie pp. Birżyszka, Uzdavinis, Vygandas, Vaižgantas, Incziura i Račostas Ziedas.

Gdzież się podziałła reszta publicystów, literatów i adeptów sztuk pięknych?

Czy zbrakło im natchnienia, czy też poprostu się lenią?

Słowo, pracę wileńską należy zakroić na szerszą skalę i prowadzić odważnie - nie zaś "dreptać na miejscu" i ekspansować energję na drobiazgi. /"Musu Vil." Nr.16 z dn.10.VI.31 r./

Nie ulega wątpliwości, iż "wieczne miasto" /Wilno/ winno być litewskie.

Winni to uznać wszyscy bez względu na różnice narodowości i wiary.

To też każdego, kto myśli inaczej można nazwać zdrajcą i podłym.

Litwini muszą być zdecydowani stanąć do walki z łupieżcą oko w oko.

Obecnie Zw.Wyzw.Wilna prowadzi ożywioną akcję propagandową przez radio oraz na łamach swego organu "Musu Vilnius".

Pomimo to należałoby w pewnym stopniu zreformować pracę wileńską.

Wiedząc, jak Polacy są bezczelni, podstępni i fałszywi, muszą Litwini być b.ostrożni i nie iść na żadne chociażby najdrobniejsze ustępstwa wobec barbarzyńców.

Polakowi trzeba powiedzieć: "Łotrzo, oddaj nasze serce, a potem będziemy mogli mówić o innych rzeczach".

W dziedzinie polityki zagranicznej Litwa nie powinna prowadzić z Polską innych portraktacyj, jak tylko o zwrot tego, co Litwie zostało wydarte.

W stosunkach wewnętrznych również przydałaby się reforma.

Np. czytelnikami "M.V." są przeważnie urzędnicy-inteligenci, natomiast wieśniacy stanowią w kontyngencie czytelników tylko b. nieznaczny odsetek.

Trzeba więc dążyć, by czytelnikami "M.V." byli wszyscy Litwini.

Litewska prasa codzienna winna bez względu na zabarwienia polityczne prowadzić propagandę wileńską.

Każde pismo litewskie winno wprowadzić "dział propagandy wileńskiej."

Godnym potępienia jest również sceptycyzm, jaki w odniesieniu do kwestji wileńskiej spostrzega się w niektórych sferach społeczeństwa.

Zamiast utyskiwać Litwini winni przystąpić do konkretnej pracy nad odzyskaniem Wilna, gdyż każdy rok coraz bardziej utrudnia pracę w tym kierunku.

Polacy cieszą się z racji własni lit.ugrupowań politycznych.

To też tylko wspólnymi siłami naród litewski odzyska swą starą stolicę. /"M.V." Nr.18/.

Litwa posiada przed sobą wielkie zadanie - wyzwolenie Wilna - zadanie, którego realizacja wymaga wiele czasu.

Wzięto się więc do pracy, utworzono Zw. Wyzw.Wilna, który w ciągu kilku lat znacznie się rozwinął i wzniecił w społeczeństwie chęć wyzwolenia Wilna.

Spodziewano się, iż zjednoczone siły narodu zgotują lepszą przyszłość.

Jednak bardzo się powłono, gdyż nadzieje na przyszłość zawiodły.

Przyglądając się dziś Litwie chce się wprost płakać, gdyż widzi się, że wzniosłe swe dążenia, siły, energję roztrwonili Litwini nie na wyzwolenie Wilna, lecz ku uciesze polskich łupieżców i bolszewików, którzy radują się, widząc jak Litwa swem znagnaniem się zbliża chwiele realizacji ich piekielnych planów.

Wszak Litwini sami uznają, iż kroczą drogą bankructwa.

Lecz dlaczego tak jest?

Jest tak dlatego, że dla większości synów Litwy Wilno już nie jest drogą.

Wilno może Litwa ~~xx~~ odzyskać jedynie drogą zgodnej pracy i jedno-

Wyrzeczenie się Wilna byłoby nonsensem, gdyż bez Wilna Litwa niezdolna jest do życia, lecz tylko do nędznej wegetacji.

Niestety praca nad wyzwoleniem Wilna została obecnie zepchnięta na drugi plan i skazana na droptanie na miejscu./"M.V. Nr.17/.

O ile porównać te niedawne czasy, gdy Litwini walczyli o Wilno z ich wrogami-Polakami, z chwilą obecną, przekonać się można, iż bardzo Litwini ochłodli.

Nawet najsświętsze sprawy narodowe przestały dla nich być święte.

Trzeba stwierdzić, iż w ciągu całej niepodległej egzystencji Litwy, przyzwyczaili się Litwini do kupczenia ludźmi, karjerami i wstrętnymi zyskami.

Nieomylnie twierdzić można, że dzisiaj mało pozostało ludzi, którzy uznają za wskazane powstrzymać się lub chociażby zastanowić nad podeptaniem najsświętszych obowiązków syna narodu.

Toteż prof.Herbaczewski w liście swym, wydrukowanym w N.12 "M.V." całkiem słusznie oświadczył, że Litwini zboczyli z prawdziwej drogi, wiedzącej do Wilna.

Obecna działalność Zw.Wyzw.Wilna również potwierdza się, iż akcja wileńska jest na fałszywej drodze. /"M.V."Nr.16/.

Już dziś patryoci-Ukraińcy, Białorusini i Litwini rozumieją, iż z nadzieją odpowiedniej chwili będą mogli wyzwolić z jarzma polskiego swe ziemie.

Potrzeba tu jednak wspólnego energicznego wysiłku.

Wspomniani patryoci postanowienie swe utrwaliли w odnośnych umowach.

Jednak porozumienie się garstki patryotów nie stanowi wielkiej siły. Jest to raczej związek przyszłych sił.

Jedność trzech, zbratanych Wnieszczęściu narodów, dopiero wtedy stanie się potęgą, gdy nie tylko garstki patryotów, lecz wszyscy członkowie tych narodów staną się świadomi swego celu i poznają środki, przy pomocy których cel ten da się zrealizować.

Praca nad wyzwoleniem Wilna może potrwać jeszcze bardzo długo, gdyż głową trudno jest rozwalić mur.

Trzeba z ręką na sercu przyznać, że nawet i dziś nie są Litwini jeszcze należycie przygotowani, by móc wkroczyć na wschodnie polacie litewskiego kraju - do grodu gedymina.

Widocznie opatrność, która pozwoliła Litwinom bez zbyteń- go trudu odzyskać niepodległość - tak uczyniła by Litwini złożyli większe ofiary dla swej stolicy i by raz odzyskana stolica - była dla nich droższą ponad wszystko.

Kto więc wyzwoli Wilno?

Wilno wyzwoli potężna wola światłego, mocnego, zorganizowa- nego i zgodnego narodu. "M.V." Nr.23 Art.ks.prof.Keneszysa p.t."Kto wyzwoli Wilno/.

Często się słyszy głosy, iż Zw.Wyzw.Wilna zajmując się wciąż jedną i tą samą kwestją wileńską już się znużył i że jest to przyczyna, dla której wiele osób nie decyduje się dotąd na wstąpienie w jego szeregi.

Chociaż Zw.Wyzw.Wilna posiada 15-20 tys.członków, jednak zważywszy wytknięty przezeń cel - jest to liczba zbyt mała.

Statut związku w następujący sposób określa jego cele:

§1.

Celem związku jest wyzwolenia okupowanej Litwy wschodniej.

§2.

Związek jest apartyjny. Dążąc do zrealizowania swych celów związek:

a/ łączy do żywej pracy Litwinów, którzy pragną się przy- łączyć i pracować dla ~~xxx~~ idei wyzwolenia Wileńszczyzny;

b/ wzniesie, wychowuje i wznacenia umiłowanie Wilna, oraz ideę jedności narodowej i państwowej;

c/ prowadzi walki oraz prace kulturalne na gruncie eko- nomicznym, politycznym, naukowym, artystycznym i oświatowym;

ć/ gromadzi i podaje do wiadomości społeczeństwa litewskiego i całego świata materiały, dotyczące potrzeb, trosk, poglądów i spraw Wileńszczyzny;

d/ utrzymuje ścisły kontakt i uzgadnia swą pracę z taką pracą wychodźstwa litewskiego w Ameryce, Anglii i gdzieindziej;

e/ gromadzi niezbędne środki pieniężne i wydaje je na wykonywanie swych prac.-

Ciekawym jest w jakim stopniu związek wykonywuje swój program?

Otóż punkt "a" §2 statutu wykonywany jest w drodze zakładania nowych oddziałów Związku.

Co się tyczy punktu "b", to wykonywana jest tylko pierwsza jego część mian.zw."wzniesienie, wychowanie i wzmacnianie uniłowania Wilna", zaś bardzo mało, lub wcale nie potęguje "idei jedności narodowej i państwowej".

Punkt "c" wcale nie jest wykonywany.

Punkt "d" wykonywany jest b.powierzchniowo, gdyż o ile zw.informuje społeczeństwo lit., to jednak "cały świat" nie posiada prawie żadnych informacji.

Punkt "e" dotąd był b.zaniewany, jednak podróż prof. Birżyskiej do Ameryki znacznie naprawiła sytuację.

Realizacja punktu "e" posuwa się b.słabo, gdyż ilość zgromadzonych środków jest zbyt mała.

Przy obecnych swych zasobach pieniężnych związek może jedynie wegetować.

Widać więc stąd, że Zw.Wyzwolenia Wilna realizuje jedynie te punkty swego programu, które nie nasuwają większych trudności, natomiast zadania trudniejsze odkłada na bok.

Trzeba zbadać, czy zaniebane punkty programu związku są tylko trudne, czy też wręcz niemożliwe?

Coraz częściej słyszy się zarzuty, że praca związku jest zbyt ograniczona, powierzchowna, szablonowa i nieciekawa oraz, że jest ona niewspółmierna z wielkim trudnym celem, jaki związek sobie wytknął.

Jeżeli chodzi o metody walki, to narazie nie można odrzucić walki zbrojnej.

Jednak trzeba pamiętać, że oręż jest tylko orężem i że siła tkwi w uświadomionym zgodnym narodzie kierowanym przez światłych wodzów.

To też pragnąc odzyskać Wilno, trzeba dążyć do wzmodnienia narodu litewskiego cementem jedności./"M.V.Nr.18.Art.Vygandasa-Puryckiego./.-

Na zakończenie podajemy wykaz lektury, zalecanej przez prof.Birżyską Litwinom amerykańskim podczas jego pobytu w Ameryce:

- 1.0 Vilniaus nepamirsk : Lietuvi./O Litwinie, nie zapominaj Wilna/.
- 2."Vilniaus Malda"/Modlitwa wileńska./.-
- 3.Trumpos žinios apie Vilniui Vaduoti Sąjungą"/Krótkie wiadomości o Zw.Wyzw.Wilna/.
- 4."Anžliais už Vilnių des galvą lietuvis"/Wiecznie Litwin będzie kładł głowę za Wilno/.
- 5.Vilnius Lietuvai ir Lietuvai Vilniui./Wilno dla Litwy i Litwa dla Wilna/.-
- 6."Mes be Vilniaus nenurimsim"/My bez Wilna nie spoczniemy/.
- 7."Lietuva Kankinė"/Litwa męczennica/.-
- 8."Vilniaus Baras"/Zatarg wileński/.
- 9."Musu Vilniaus Kalendorius"/Kalendarz "Nasze Wilno"/.-
- 10."Vilnius prieš Lenkams jį pagrobiant"/Wilno przed zagarnięciem go przez Polaków/.
- 11."Ukraina Lenkijos Valdžioje"/Ukraina pod rządami Polski/.-
- 12."Vilniaus Golgota"/Golgota wileńska/.
- 13."Vilnius mūsų" - /Wilno nasze/.-
- 14."Kaip lenkinta Vilniaus Vilkštas"/Jak polonizowano Wileńszczyznę/.-

